Айзек АЗІМОВ

ВСТАВТЕ ВИСТУП А В ПАЗ Б

Оповідання

З усіх моїх оповідань у цього найнезвичайніша історія. До того ж, воно найкоротше з усіх мною написаних.

Трапилося це приблизно так. 21 серпня 1957 року я брав участь у дискусії про засоби і форми пропаганди наукових знань, яка транслювалася в навчальній програмі Бостонського телебачення. Разом зі мною учасниками телепередачі були Джон Хенсен, автор інструкції з використання машин і механізмів, і письменник-фантаст Девід О. Вудбері.

Ми жалілися одне одному на те, що більшість науково фантастичних творів, як і технічна література, явно не дотягують до належного рівня. Потім хтось побіжно відзначив мою плодючість. Я з притаманною мені скромністю весь свій успіх пояснив неймовірною кількістю ідей, винятковою працьовитістю і швидкістю письма. Я ще й дуже необачно заявив, що можу написати оповідання де завгодно, коли завгодно і за яких завгодно (в розумних межах) умовах. Мені миттєво кинули виклик, попросивши написати оповідання прямо в студії, перед спрямованими на мене телекамерами.

Я поблажливо погодився і почав писати, взявши в якості теми оповідання предмет нашої дискусії. Мої ж опоненти навіть і не думали хоч якось полегшити моє завдання. Вони раз за разом навмисно зверталися до мене, аби втягнути мене в дискусію і таким чином перервати хід моїх думок, а я, будучи доволі марнославним, продовжував писати, одночасно намагаючись давати розумні відповіді.

Перш ніж півгодинна програма закінчилася, я написав і прочитав оповідання (ось чому воно таке коротке), і це саме його Ви бачите тут під назвою "Вставте виступ А в паз Б".

Проте я трішки зшахрував. (Для чого мені брехати Вам?) Ми втрьох розмовляли до початку програми і я інтуїтивно відчув, що мене можуть попросити написати оповідання про неї. Тому про всяк випадок я кілька хвилин перед її початком провів у роздумах.

Коли ж мене нарешті попросили, оповідання більш-менш склалося. Мені залишалося тільки продумати деталі, записати і прочитати його. Врешті-решт, я мав лише 20 хвилин.

* * *

Дейв Вудбері та Джон Хенсен, гротескні в своїх скафандрах, з хвилюванням спостерігали, як великий ящик повільно відділяється від вантажного корабля і входить у повітряний шлюз.

Вже близько року вони служили на Космічній Станції А5, і їм, звісно, остогидли гуркотливі фільтровентиляційні установки, гідропонні резервуари з пробоїнами та генератори повітря, котрі гуділи без упину і щораз ламалися.

— Нічого не працює, — похмуро промовив Вудбері, — бо все це ми самі ж і збирали.

— Згідно з інструкціями, — додав Хенсен, — написаними бовдурами.

Причин для нарікань було достатньо. Найдорожчою частиною космічного корабля був відсік для перевезення вантажів, тож все обладнання доводилося відправляти через космос в розібраному стані. Збиралося воно вже на станції: кривими руками, не тими інструментами, звіряючись з двозначними, залитими чорнилом інструкціями.

Вудбері написав детальну скаргу, до якої Хенсен додав ряд належних епітетів і офіційний запит про виправлення наявної ситуації вирушив на Землю.

І Земля відповіла. Було сконструйовано спеціального робота з позитронними мізками, куди напхали знання про те, як зібрати будь який можливий механізм.

Той робот був у ящику, котрий якраз розвантажували, і Вудбері весь тремтів, поки повітряний шлюз зачинявся позад нього.

— Перш за все, — сказав він, — воно повинно здійснити капітальний ремонт харчового апарату і хай настроїть важіль для підсмажування біфштексів, щоб вони виходили з кров'ю, а не підгорали.

Вони ввійшли на Станцію і заходилися обережно обробляти ящик демолекуляризаторними зондами, аби переконатися, що жоден з дорогоцінних атомів їхнього спеціального робота-складальника не було пошкоджено.

Ящик розкрився!

Там лежало п'ятсот окремих деталей і одна двозначна, залита чорнилом інструкція.